

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра теорії та історії держави та права**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «Юридична деонтологія»
обов'язкових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

081 Право (поліцейські)

Кам'янець-Подільський 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави та права (протокол від 12.08.2024 № 1).

Розробник:

Доцент кафедри теорії та історії держави та права Харківського національного університету, кандидат юридичних наук, доцент Безуса Ю. О.

Рецензенти:

1. Професор кафедри міжнародного та європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор Гавриленко О. А.
2. Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права та прав людини Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т.І.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1: Юридична деонтологія як навчальна дисципліна.	8	2	2			4	Залік
Тема № 2: Юридична освіта та юридична наука.	12	2	2			8	
Тема №3: Юридична професія.	20	2	6			12	
Тема № 4: Культура юриста.	18	2	4			12	
Тема № 5: Конфлікти та їх вияв у професійній юридичній діяльності.	16	2	2			12	
Тема № 6: Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів.	16	2	2			12	
Всього	90	12	18			60	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Юридична деонтологія як навчальна дисципліна.

Семінарське заняття. Юридична деонтологія як навчальна дисципліна.

Навчальна мета заняття: Засвоєння предмету, принципів, функцій та завдань юридичної деонтології, визначення її місця в системі юридичних та суспільних дисциплін.

Кількість годин: 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття юридичної деонтології та її предмет.
2. Принципи та функції юридичної деонтології.
3. Юридична деонтологія в системі гуманітарних та юридичних навчальних дисциплін.
4. Історичні витоки та етапи розвитку юридичної деонтології.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого питання, користуючись рекомендованою навчальною літературою, необхідно надати визначення поняттю «юридична

деонтологія як навчальна дисципліна». Слід також розкрити поняття «предмет юридичної деонтології», визначити та охарактеризувати складові елементи його структури.

В рамках другого питання потребує розуміння таких категорій як «функції юридичної деонтології» та «принципи юридичної деонтології», а також класифікації кожного з цих понять.

Під час підготовки до третього питання слід звернути увагу на місце юридичної деонтології в системі юридичних наук, елементами якої є історико-теоретичні, галузеві, міжгалузеві, прикладні та спеціальні прикладні, міжнародно-правові науки. Необхідно встановити зв'язок юридичної деонтології з іншими юридичними та суспільними дисциплінами.

Під час підготовки четвертого навчального питання необхідно дослідити основні історичні етапи виникнення та становлення юридичної деонтології, як навчальної дисципліни, та охарактеризувати їх.

Питання цільових виступів:

1. Історичні джерела деонтології як навчальної дисципліни;
2. Вплив юридичної деонтології на формування деонтологічних нормативів у майбутнього юриста.
3. Значення деонтологічних норм для діяльності юриста наприкінці XX – на початку XXI ст.

Література:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку".
URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_282.
3. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С.9-17.
4. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С.7-26.
5. Петришин О. В., Зінченко О. В. Юридична деонтологія : посіб. Харків : Право, 2017. 84 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/245/1-18.pdf>, С.3-8.
6. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С.8-30.

Додаткова:

1. Грищенко Н.В. Деонтологічна складова професійної підготовки працівників поліції. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. Харків : ХНУВС. 2020. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9146/Pidhotovka%20politseiskikh%20v%20umovakh%20reformuvanniasystemy%20MVS%20Ukrainy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y, С.22-24.

Тема № 2. Юридична освіта та юридична наука.

Семінарське заняття. Юридична освіта та юридична наука.

Навчальна мета заняття: з'ясувати особливості юридичної освіти в Україні та в провідних державах світу, стан і перспективи розвитку юридичної науки.

Кількість годин: 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, види, форми і рівні юридичної освіти.
2. Принципи та державні стандарти юридичної освіти в Україні.
3. Юридична наука в Україні.
4. Взаємозв'язок юридичної освіти, юридичної науки та юридичної практики.

Методичні вказівки:

При розгляді першого питання слід врахувати те, що поняття юридичної освіти розглядається в трьох аспектах (як процес, як результат та як система навчальних закладів). Також в рамках даного питання необхідно надати характеристику кожному виду юридичної освіти, дослідити та вивчити усі форми та рівні юридичної освіти в Україні за допомогою аналізу основних положень Закону України «Про вищу освіту».

Розкриття другого питання потребує приділити увагу нормативно-правовим актам, на яких базуються стандарти вищої юридичної освіти (Конституція України, Закон України «Про вищу освіту»), надати загальну характеристику зазначеній категорії, визначити її значення, як складового елемента системи вищої освіти. Також в межах даного питання необхідно назвати принципи вищої юридичної освіти, на яких будуються вище зазначені стандарти.

Відповідь на третє питання передбачає характеристику нинішнього стану, основних проблем та перспектив розвитку сучасної юридичної науки в Україні.

Під час підготовки до четвертого навчального питання рекомендується проаналізувати такі види юридичної діяльності, як «юридична освіта», «юридична наука» та «юридична практика» для того, щоб встановити взаємозв'язок даних категорій під час здійснення професійної діяльності юриста.

Питання цільових виступів:

1. Особливості юридичної освіти провідних держав світу.
2. Проблеми та перспективи юридичної науки.
3. Юридична освіта та юридична наука в системі професійної підготовки правоохоронця.

Література:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://bit.ly/3APcKAt>.
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://bit.ly/3ucpOi1>.
5. Бабенко А. М., Борисова О. О. Юридична деонтологія : навчальний посібник. Одеса : ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С. 24-26.
6. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 27-47.
7. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017> (с.45-68, с. 92-104).
8. Петришин О. В., Зінченко О. В. Юридична деонтологія : посіб. Харків : Право, 2017. 84 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/245/1-18.pdf>, С. 8- 18.

Додаткова:

1. Буга Г.С. Історичні витоки та сучасність юридичної освіти та науки в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pppd_2018_1_4.pdf, С.14-20.
2. Завальний А.М. Інновації юридичної освіти: осмислення, виклики, перспективи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 4 (109). URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/13993/1/document_p113-132.pdf, С.113-132.

3. Казначеев Д.Г., Настич Т.М. Забезпечення принципу гендерної рівності у правоохоронній діяльності. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. Харків : ХНУВС. 2020. URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9146/Pidhotovka%20politseiskyykh%20v%20umovakh%20reformuvanniasystemy%20MVS%20Ukrainy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y, С. 31-33.

Тема № 3. Юридична професія.

Семінарське заняття (ч.1).Юридична професія.

Навчальна мета заняття: дослідити історичні витоки професії юриста, опанувати поняття «юрист», «юридична професія», «правовий статус юриста», дати загальну характеристику професії юриста.

Кількість годин 2 години.

Навчальні питання:

1. Історичні витоки професії юриста.
2. Юрист: поняття, ознаки та особливості професії.
3. Юрист, як посадова особа.

Методичні вказівки:

При підготовці до першого питання, користуючись рекомендованою літературою та електронними ресурсами, необхідно дослідити історичні аспекти становлення юридичної професії, виявити причини її виникнення, проаналізувати роль і місце юридичної професії в житті суспільства та функціонуванні держави на різних історичних етапах розвитку людства.

Відповідь на друге питання передбачає розуміння поняття «юрист», характеристик та особливостей юридичної професії. Зокрема, слід звернути увагу на такий невід'ємний та важливий принцип юридичної професії, як професіоналізм, а також опанувати поняття «компетентність», як показника професійної майстерності юриста.

Готуючись до відповіді на третє питання необхідно з'ясувати поняття «посада», «посадова особа» та назвати ознаки юриста, як посадової особи держави.

Питання цільових виступів:

1. Юридична спеціальність.
2. Професійний обов'язок юриста.
3. Юрист як керівник.

Література:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text.
3. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С. 19-24.
4. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 49-52.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Лясковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С. 7-32.
6. Петришин О. В., Зінченко О. В. Юридична деонтологія : посіб. Харків : Право, 2017. 84 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/245/1-18.pdf>, С. 18-20.

Додаткова:

1. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у професійній практиці. Університет економіки та права «КРОК». Київ, 2020. 223 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/aronov_2020-disertatsija.pdf, С.32-45.

Тема № 3. Юридична професія.

Семінарське заняття (ч.2). Юридична професія.

Навчальна мета заняття: засвоїти поняття «юридична діяльність», ознайомитись з видами юридичної практичної діяльності, а також характеристиками поліцейської та суддівської практичної діяльності.

Кількість годин: 2 години.

Навчальні питання:

1. Юридична діяльність: поняття, риси, види, зміст.
2. Характеристика поліцейської практичної діяльності.
3. Характеристика суддівської практичної діяльності.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого навчального питання важливо з'ясувати зміст понять «юридична діяльність», «юридична практична діяльність» та охарактеризувати кожен з видів такої діяльності. Насамперед слід розглянути три види юридичної діяльності за основними формами її здійснення – практична, наукова, освітня, що дуже важливо для її загальної характеристики. Види юридичної практичної діяльності можуть класифікуватися за галузями

права, за суб'єктами здійснення, за правовими формами.

Готуючись до другого питання здобувач вищої освіти має надати повну характеристику практичної діяльності поліцейського: назвати основні повноваження й обов'язки, види юридичної відповідальності поліцейського. Слід звернути увагу на зміни в законодавстві щодо практичної діяльності поліцейського під час воєнного стану.

Останнє питання теми потребує проведення аналізу професіограми судді: необхідно опанувати основні принципи практичної діяльності судді, його основні права та обов'язки, загальні умови звільнення та припинення повноважень, а також види юридичної відповідальності суддів.

Питання цільових виступів:

1. Види юридичної діяльності представників юридичної професії.
2. Морально-психологічні аспекти роботи (судді, адвоката, нотаріуса, юрисконсульта, працівника прокуратури тощо).
3. Характеристика професійної діяльності працівників нотаріату.

Література:

Основна:

1. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://bit.ly/3H5lzYF>.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://bit.ly/3ucpOi1>.
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
5. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 09.07.2023 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
7. Основні принципи незалежності судових органів (1985). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text.
8. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С. 29-39, 42-57.
9. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 52-69.

10. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Лясковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С.35-41, 75-83.

11. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С.39-67.

Додаткова:

1. Ковбаса В.М., Кусько Р.В., Дрозд Т.В. Діяльність національної поліції в умовах воєнного стану: окремі проблемні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2022/57.pdf, С. 245-248.

2. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 204 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_9_copy.pdf, С. 63-133.

Тема № 3. Юридична професія.

Семінарське заняття (ч.3). Юридична професія.

Навчальна мета заняття: дослідити особливості адвокатської та прокурорської практичної діяльності, засвоїти поняття «корупція», «неправомірна вигода», визначити шляхи боротьби з корупцією в юридичній професії.

Кількість годин: 2 години

Навчальні питання:

1. Характеристика адвокатської практичної діяльності
2. Характеристика прокурорської практичної діяльності
3. Протидія корупції в юридичній професії

Методичні вказівки:

Розкриваючи зміст першого питання необхідно визначити такі поняття, як «адвокатська діяльність», «захист», «представництво»; надати повну характеристику практичній діяльності адвоката, тобто визначити коло його професійних прав і обов'язків, гарантій діяльності, відповідальності тощо.

При підготовці до другого питання необхідно опанувати поняття «прокурорська діяльність», дослідити функції прокуратури, обсяг повноважень прокурора, в тому числі під час дії воєнного стану, та підстави для їх припинення, особливості дисциплінарної відповідальності працівника прокуратури.

Під час розгляду третього питання слід засвоїти поняття «корупція», «неправомірна вигода», визначити коло суб'єктів, на яких поширюється Закон України «Про запобігання корупції», окреслити заходи боротьби з корупцією в нашій державі.

Питання цільових виступів:

1. Кваліфікаційна атестація працівників органів поліції.
2. Перепідготовка юридичних кадрів.
3. Стажування юридичних кадрів.
4. Протидія корупції в правоохоронних органах.

Література:**Основна:**

1. Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII. URL: <https://bit.ly/3JI3bXq>.
2. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (1988). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://bit.ly/3rMx0zV>.
3. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://bit.ly/3lcc7nD>.
4. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
4. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері: Наказ Офіс Генерального прокурора від 17.05.2023 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0370905-21#>.
7. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967> С. 57-63, 106-133.
8. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content> , С. 69-82.
9. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / Л. В. Радовецька та ін. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С. 81-83.
11. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С.71-98.

Додаткова:

1. Каленіченко Л. І., Слинко Д. В. Особливості діяльності національного агентства з питань запобігання корупції в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2023. № 1(88). URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/feb58b8c-d0bc-4d32-b4fc-934f6de3648b/content>, С. 25-34.

2. Каленіченко Л. І., Слинко Д. В. Поняття, ознаки та види корупції. *Право і безпека*. 2022. № 1(84). URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5bca0f92-bf2a-4929-b03a-cd3d6c94d77c/content>, С. 39-46.

3. Попадіна Ю. Ю. Організація та діяльність органів прокуратури в умовах воєнного стану. Українське суспільство в умовах воєнного стану: сучасні виклики та напрямки розвитку : матеріали Всеукр. наук. конф. молодих вчених (м. Одеса, 6 червня 2022 р.). Одеса : Фенікс. 2022. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/20566>, С.177-179.

Тема № 4: Культура юриста.

Семінарське заняття (ч.1). Культура юриста.

Навчальна мета заняття: показати багатогранність поняття «культура юриста», дати загальну характеристику правовій, політичній та інформаційній культурі юриста.

Кількість годин 2 години.

Навчальні питання:

1. Професійна культура юриста: поняття, структура, загальна характеристика.
2. Правова культура юриста.
3. Політична культура юриста.
4. Інформаційна культура юриста.

Методичні вказівки:

В рамках розгляду першого питання необхідно розкрити поняття «культура» та «культура юриста», зазначити критерії поділу культури юриста на види, надати загальну характеристику видам культур юриста залежно від виділеного критерію.

Готуючись до другого питання важливо навчитись розрізняти поняття «правова культура», «правова культура суспільства», «правова культура особи», «правова культура професійної групи», «правова культура юриста». Повна відповідь на зазначене питання передбачає розуміння змісту правової культури юриста та характеристики її складових елементів (знання, уміння, навички).

При підготовці до третього навчального питання слід уміти визначати та характеризувати зміст політичної культури юриста. Особливо необхідно звернути увагу на принцип політичного нейтралітету у професійній діяльності юристів, зокрема представників Національної поліції України.

Розкриття питання інформаційної культури юриста передбачає розуміння таких понять, як «інформація», «інформаційна культура юриста», «інформаційна безпека». Слід охарактеризувати основні елементи структури інформаційної культури юриста та засади інформаційної безпеки юриста.

Питання цільових виступів:

1. Співвідношення правосвідомості та правової культури юриста.
2. Принцип презумпції невинуватості (добропорядності) в діяльності юриста.

Література:**Основна:**

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.
3. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017. URL: <https://bit.ly/3BwwGsc>.
4. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.
5. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
6. Правила адвокатської етики, затверджені 3'їздом адвокатів України від 09.06.2017. URL: <https://bit.ly/3s2FG5p>.
7. Бабенко А. М., Борисова О. О. Юридична деонтологія : навчальний посібник. Одеса : ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С. 137-141.
8. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 87-98.
9. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Лясковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С. 136-155, 186-200.
10. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С. 172-214.

Додаткова:

1. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у професійній практиці. Університет економіки та права «КРОК». Київ, 2020. 223

с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/aronov_2020-disertatsija.pdf, С. 46-86, 101-114.

2. Мирошниченко Т.М. Реалізація засади презумпції невинуватості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 40. Том 2. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12418/1/Miroshnichenko_118-122.pdf, С. 118-122.

Тема № 4: Культура юриста.

Семінарське заняття (ч.2). Культура юриста.

Навчальна мета заняття: з'ясувати зміст етичної, естетичної, психологічної, інтелектуальної та інших видів культури юриста, визначити види деформації професійної свідомості юриста.

Кількість годин 2 години.

Навчальні питання:

1. Етична культура юриста.
2. Естетична культура юриста.
3. Психологічна та інтелектуальна культура юриста.
4. Деформації професійної свідомості юриста.

Методичні рекомендації:

Під час підготовки до першого питання слід знати та розрізняти поняття «етика», «мораль», «правова етика», «етична культура юриста». Дати загальну характеристику правовій етиці. З'ясувати, що являє собою Кодекс професійної етики юриста, проаналізувати його основні елементи-принципи. Визначити та охарактеризувати моральні якості юриста. Визначити особливості правової етики поліцейського, проаналізувавши основні положення Правил етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом МВС України від 09 листопада 2016 року.

У межах відповіді на наступне питання необхідно розкрити та проаналізувати поняття «естетична культура юриста», встановити особливості її формування та реалізації. Визначити естетичні вимоги до зовнішнього вигляду юриста, його мови, робочого місця, оформлення правових документів. З'ясувати особливості естетичної культури поліцейського.

Відповідаючи на третє питання необхідно надати визначення поняттю «психологічна культура юриста», охарактеризувати її структурні елементи, види, механізми дії (мислення, мова, поведінка), а також основні принципи психологічної культури. Увагу слід приділити і питанню психологічного клімату в службовому колективі. Так само необхідно розкрити поняття, принципи, функції та сутність інтелектуальної культури юриста.

При підготовці до останнього питання важливо з'ясувати сутність поняття «професійна свідомість юриста» та «деформації професійної свідомості юриста», виокремити види деформації професійної свідомості юриста та вміти

навести відповідні приклади. Окрім того, рекомендується виявити сучасні причини та наслідки таких деформацій, відшукати шляхи попередження деформацій професійної свідомості юристів.

Питання цільових виступів:

1. Національна та духовна культура юриста.
2. Нормативні акти етичної поведінки поліцейських.
3. Кодекс професійної етики юриста.
4. Моральна культура юриста.

Література:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.
3. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017. URL: <https://bit.ly/3BwwGsc>.
4. Правила адвокатської етики, затверджені 3'їздом адвокатів України від 09.06.2017. URL: <https://bit.ly/3s2FG5p>.
5. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.
6. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 98-109.
7. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С.65-100, 137-152.
8. Курс лекцій зі спеціального курсу «Юридична деонтологія» для студентів усіх форм навчання спеціальності «Право» LAW. Укладач: Кузякова Ю. С. Дніпро, 2019. 37 с. URL: <https://cutt.ly/KUBcgIr>, С. 27-35.
9. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / Л. В. Радовецька та ін. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С. 136-150.
10. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С.172-214, 250-259.

Додакова:

1. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у професійній практиці. Університет економіки та права «КРОК». Київ, 2020. 223 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/aronov_2020-disertatsija.pdf, С.87-101.

Тема № 5: Конфлікти та їх вияв у професійній юридичній діяльності.

Семінарське заняття. Конфлікти та їх вияв у професійній юридичній діяльності.

Навчальна мета заняття: з'ясувати поняття, види, причини та способи вирішення конфліктів у професійній юридичній діяльності, дослідити методи запобігання конфліктам в професійній юридичній діяльності.

Кількість годин 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, види і причини виникнення юридичних конфліктів.
2. Суб'єкти права та треті особи як учасники юридичних конфліктів.
3. Вирішення і попередження юридичних конфліктів.
4. Правові способи розв'язання юридичних конфліктів.

Методичні вказівки:

Під час вивчення першого питання слід засвоїти поняття «юридичний конфлікт», охарактеризувати причини та види конфліктів.

Розгляд другого питання потребує опанування поняття «учасники юридичного конфлікту» та дослідження груп суб'єктів юридичних конфліктів.

Готуючись до відповіді на третє питання, необхідно дослідити шляхи вирішення і способи попередження юридичних конфліктів.

Під час підготовки до четвертого питання необхідно надати характеристику юридичним способам розв'язання конфліктів. Особливу вагу слід приділити факторам урегулювання конфліктів мирним шляхом.

Питання цільових виступів:

1. Роль психологічних та конфліктологічних знань в юридичній практиці.
2. Структура та динаміка конфлікту.
3. Шляхи вирішення конфлікту залежно від типу темпераменту.
4. Психологічна сумісність.

Література:**Основна:**

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.

3. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017. URL: <https://bit.ly/3BwwGsc>.

4. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С. 156-170.

5. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 111-138.

6. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>, С.123-135.

7. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiau.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С. 225-242.

Додаткова:

1. Базь А.В. Правові конфлікти: способи їх вирішення та попередження. Національний авіаційний університет. Київ. 2020. 113 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/41417>, С. 10-30, 33-60, 62-99.

2. Лаврухін О.В., Кім К.В. Сутність поняття «Юридичний конфлікт». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія«ПРАВО»*. 2018. № 26. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/12675/12072>, С. 61-63

Тема № 6. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів.

Семінарське заняття. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів.

Навчальна мета заняття: сформувати комплексне уявлення про поняття та зміст міжнародних стандартів професійної діяльності юристів.

Кількість годин: 2 години.

Навчальні питання:

1. Міжнародні стандарти професійної діяльності юриста: загальна характеристика.
2. Основні міжнародні документи щодо професійної діяльності юристів.
3. Міжнародні деонтологічні вимоги до діяльності юристів.

4. Деонтологічні засади діяльності поліції у міжнародно-правових документах.

Методичні вказівки:

Підготовка до розкриття першого питання передбачає розуміння сутності поняття «Міжнародні стандарти» та характеристику зазначених стандартів у професійній діяльності юриста.

В рамках розгляду наступного питання серед нормативних документів, що містять стандарти професійної діяльності юристів, слід виділити наступні: Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку 1979 р., Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», Стандарти незалежної юридичної професії Міжнародної асоціації юристів 1990 р. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996).

Під час підготовки до третього питання теми слід назвати основні і найголовніші вимоги, що ставляться до професійної діяльності юристів міжнародним співтовариством, та розкрити їх зміст.

Останнє питання потребує дослідження міжнародно-правових документів щодо деонтологічних принципів діяльності поліції, таких, як Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку", Європейський кодекс поліцейської етики (2001), Десять основних правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів (1998). Необхідно також з'ясувати статус поліцейського під час війни, надзвичайного стану, іноземної окупації відповідно до положень вищезгаданих міжнародних правових актів.

Питання цільових виступів:

1. Стандарти незалежної юридичної професії Міжнародної асоціації юристів (1990).
2. Деонтологічні кодекси.
3. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію».

Література:

Основна:

1. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (1988). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text.
2. Загальні принципи для спілки юристів. (2006) URL: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=e067863f-8f42-41d8-9f48-d813f25f793c>.
3. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочину і зловживання владою (1985). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text.
4. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.

5. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх ("Пекінські правила") (1985 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text.
6. Основні принципи, що стосуються ролі юристів (прийняті Восьмим Конгресом ООН, 27 серпня – 7 вересня 1990). URL: <https://studfile.net/preview/5776729/page:8/>.
7. Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку". URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_282.
8. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text.
9. Стандарти незалежної юридичної професії Міжнародної асоціації юристів (1990). URL: https://pra.pp.ua/233_41.html.
10. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>, С.65-100.
11. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>, С. 148-162.
12. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. – Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. – 296 с. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox?projector=1>, С.159-172.
13. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>, С.99-165.

Додаткова:

1. Десять основних правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів, POL 30/04/98, Лондон. Міжнародна Амністія. URL: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/06/pol300041998en.pdf>, С .2-14.
2. Коментар Міжнародної асоціації юристів (ІБА) «Міжнародні принципи поведінки юристів». URL: https://www.icj.org/wp-content/uploads/2014/10/IBA_International_Principles_on_Conduct_for_the_legal_prof.pdf, С. 12-35.

4. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочину і зловживання владою (1985). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text.
3. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.
4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства (1988). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text.
5. Загальні принципи для спілки юристів. (2006) URL: <https://www.ibanet.org/MediaHandler?id=e067863f-8f42-41d8-9f48-d813f25f793c>.
6. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text.
7. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх ("Пекінські правила") (1985 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211#Text.
8. Основні принципи незалежності судових органів (1985). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text.
9. Основні принципи, що стосуються ролі юристів (прийняті Восьмим Конгресом ООН, 27 серпня – 7 вересня 1990). URL: <https://studfile.net/preview/5776729/page:8/>.
10. Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку". URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_282.
11. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text.
12. Стандарти незалежної юридичної професії Міжнародної асоціації юристів (1990). URL: https://pra.pp.ua/233_41.html.
13. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://bit.ly/3rMx0zV>.
14. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 № 2447-VIII. URL: <https://bit.ly/3JI3bXq>.
15. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://bit.ly/3APcKAt>.
16. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://bit.ly/3H5lzYF>.
17. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
18. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://bit.ly/3Icc7nD>.
19. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://bit.ly/3ucpOi1>.

20. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
21. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.
22. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 09.07.2023 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
23. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
24. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
25. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
26. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері: Наказ Офіс Генерального прокурора від 17.05.2023 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0370905-21#Text>.
27. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.
28. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів, затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів 27.04.2017. URL: <https://bit.ly/3BwwGsc>.
29. Правила адвокатської етики, затверджені 3'їздом адвокатів України від 09.06.2017. URL: <https://bit.ly/3s2FG5p>.
30. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.
31. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / [І. А. Логвиненко, І. Л. Невзоров, Є. С. Логвиненко та ін.] ; за заг. ред. І. А. Логвиненка, І. Л. Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
32. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с. URL: <https://cutt.ly/aGVq017>.
33. Петришин О. В., Зінченко О. В. Юридична деонтологія : посіб. Харків : Право, 2017. 84 с. URL: <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/245/1-18.pdf>.
34. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. Київ : 7БЦ, 2021. 277 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/3b76e630-0633-4385-8b34-55deb8dde585/content>.

Додаткова:

1. Аронов Я. Професійна культура юриста та її значення у професійній практиці. Університет економіки та права «КРОК». Київ. 2020. 223 с. URL:

https://library.krok.edu.ua/media/library/category/disertatsiji-avtoreferati-vidguki/aronov_2020-disertatsija.pdf.

2. Базь А.В. Правові конфлікти: способи їх вирішення та попередження. Національний авіаційний університет. Київ. 2020. 113 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/41417>.

3. Буга Г.С. Історичні витоки та сучасність юридичної освіти та науки в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С.14-20. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pppd_2018_1_4.pdf.

4. Грищенко Н.В. Деонтологічна складова професійної підготовки працівників поліції. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. Харків : ХНУВС. 2020. С. 22-24. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9146/Pidhotovka%20politseiskikh%20v%20umovakh%20reformuvanniasystemy%20MVS%20Ukrainy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

5. Десять основних правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів, POL 30/04/98, Лондон. Міжнародна Амністія. URL: <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2021/06/pol300041998en.pdf>.

6. Завальний А.М. Інновації юридичної освіти: осмислення, виклики, перспективи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 4 (109). С.113-132. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13993/1/document_p113-132.pdf.

7. Казначеев Д.Г., Настич Т.М. Забезпечення принципу гендерної рівності у правоохоронній діяльності. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. Харків : ХНУВС. 2020. С. 31-33. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9146/Pidhotovka%20politseiskikh%20v%20umovakh%20reformuvanniasystemy%20MVS%20Ukrainy_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

8. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Особливості діяльності національного агентства з питань запобігання корупції в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2023. № 1(88). С. 25-34. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/feb58b8c-d0bc-4d32-b4fc-934f6de3648b/content>.

9. Каленіченко Л. І., Слинько Д. В. Поняття, ознаки та види корупції. *Право і безпека*. 2022. № 1(84). С. 39-46. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5bca0f92-bf2a-4929-b03a-cd3d6c94d77c/content>.

10. Ковбаса В.М., Кусько Р.В., Дрозд Т.В. Діяльність національної поліції в умовах воєнного стану: окремі проблемні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 245-248. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2022/57.pdf.

11. Коментар Міжнародної асоціації юристів (IBA) «Міжнародні принципи поведінки юристів». URL: <https://www.icj.org/wp->

[content/uploads/2014/10/IBA_International_Principles_on_Conduct_for_the_legal_prof.pdf](#).

12. Лаврухін О.В., Кім К.В. Сутність поняття «Юридичний конфлікт». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2018. № 26. С. 61-63. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/12675/12072>.

13. Мирошніченко Т.М. Реалізація засади презумпції невинуватості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 40. Том 2. С. 118-122. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12418/1/Miroshnichenko_118-122.pdf.

14. Попадіна Ю. Ю. Організація та діяльність органів прокуратури в умовах воєнного стану. *Українське суспільство в умовах воєнного стану: сучасні виклики та напрямки розвитку : матеріали Всеукр. наук. конф. молодих вчених (м. Одеса, 6 червня 2022 р.)*. Одеса : Фенікс. 2022. С.177-179. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/20566>.

15. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 204 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_9_copy.pdf.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Офіційний вебпортал парламенту України «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua>.

6. Офіційний веб-сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <http://www.gp.gov.ua>.

8. Офіційний веб портал судової влади в Україні. URL: <https://court.gov.ua>.

9. Офіційний веб-сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme>.

10. Єдиний реєстр судових рішень в Україні. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

11. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_9329.

12. Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl>.
13. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: <http://eurocourt.in.ua/GetArticlesByCategory.asp?CategoryId=2>.
14. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
15. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <http://nlu.org.ua>.
16. Юридична бібліотека (Україна). URL: <http://pravo.biz.ua>
17. Повні тексти юридичних книг (бібліотека Князева). URL: <http://www.ebk.net.ua>.
18. Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець». URL: <http://www.pravoznavec.com.ua>.
19. Бібліотека ДДУВС. URL: <https://dduvs.in.ua/biblioteka/>.
20. Бібліотека ДонДУВС. URL: <https://dnuvs.in.ua/viddily-ta-viddilennya/zagalna-biblioteka>.
21. Бібліотека ЛьвДУВС. URL: <https://www1.lvduvs.edu.ua/elektronnyi-kataloh>.
22. Бібліотека НАВС. URL: <https://dn.naiu.kiev.ua/mod/url/view.php?id=798&lang=en>.
23. Бібліотека ОДУВС. URL: <https://oduvs.edu.ua/zagalna-biblioteka/>.
24. Бібліотека ХНУВС. URL: <http://lib.univd.edu.ua>.